

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту
Кафедра суспільних дисциплін

07-03-415M

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до семінарських занять та самостійної роботи
з навчальної дисципліни
«Нова історія народів Європи та Америки»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського)
рівня за освітньо-професійною програмою «Історія»
спеціальності 014 «Середня освіта (Історія)»
денної і заочної форм навчання

Рекомендовано науково -
методичною радою
ННІЕМ
Протокол № 8 від 29.01. 2024 р.

Рівне – 2024

Методичні вказівки до семінарських занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Нова історія народів Європи та Америки» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Історія» спеціальності 014 «Середня освіта (Історія)» денної і заочної форм навчання. [Електронне видання] / Плюта Н. В., Олексін Ю. П. – Рівне : НУВГП, 2024. – 40 с.

Укладачі: Плюта Н. В., кандидат історичних наук, доцент;
Олексін Ю. П., доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри суспільних дисциплін.

Відповідальний за випуск: Олексін Ю. П., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри суспільних дисциплін.

Керівник групи забезпечення спеціальності 014.03 «Середня освіта (Історія)»
Прищеп О. П.

© Н. В. Плюта,
Ю. П. Олексін, 2024
© НУВГП, 2024

ЗМІСТ

1. Передмова	4
2. Методичні поради для роботи над дисципліною	5
3. Теми семінарських занять	5
4. Плани семінарських занять	6
5. Теми самостійного вивчення	27
6. Оформлення звіту про самостійну роботу	31
7. Питання до підсумкового контролю	32
8. Рекомендована література	37
9. Інформаційні ресурси	39

1. Передмова

Вивчення навчальної дисципліни «Нова історія народів Європи та Америки» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) освітнього ступеня, спеціальності 014.03 «Середня освіта (Історія)» дозволить студентам з'ясувати труднощі обраної професії і отримати чітке уявлення про знання якими необхідно оволодіти, а саме:

Зміни державного устрою країн, місце в ньому осіб та суспільних груп й інші прояви людської діяльності протягом чотирьох століть.

Утворення нових релігійних віровчень та церков.

Європейські революції XVII–XVIII ст. та їх вплив на подальший світовий розвиток.

Форми суспільного життя та засади функціонування держав з республіканським устроєм.

Зміни в культурі, науці та суспільній думці європейців у XVIII ст.

Мета семінарських занять – сприяти виробленню у студентів навичок самостійної, усвідомленої і критичної роботи з науковою літературою, джерелами, оволодіння технікою і формою записів та вміння їх застосовувати. Під час занять студенти вчаться аналізувати та оцінювати історичні факти, події і процеси в історикопорівняльному плані, в них виробляється уміння досліджувати та узагальнювати новий матеріал.

Мета методичних рекомендацій – допомогти студентам орієнтуватися в науковій літературі; виробити в них навички вибору, систематизації, творчого осмислення та узагальнення історичних фактів, подій; навчити їх аналізувати вказані джерела; виділяти вузлові проблеми та давати їм самостійно оцінку.

2. Методичні поради для роботи над дисципліною

Зміст дисципліни реалізується опануванням трьох блоків: теоретичного, практичного та блоку самостійної роботи.

Напрямами самостійної роботи з вивчення курсу є: вивчення окремих тем та питань, підготовка до семінарських занять.

Для розуміння студентами змісту курсу, системи семінарських занять та самостійного вивчення, вимог до виконання самостійного вивчення, форми підсумкового контролю вказівки містять програму навчальної дисципліни, теми і плани семінарських занять, питання до підсумкового контролю, рекомендовану (базову, допоміжну) літературу, інформаційні ресурси.

Для успішної підготовки до семінарського заняття розділ «Плани семінарських занять» містить тему, план, завдання для підготовки до семінарського заняття та літературу.

3. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Денна форма	Заочна форма
1.	Ранні буржуазні революції	2	2
2.	Просвітництво	2	
3.	Англія в середині XVII ст.	2	2
4.	Війна американських колоній Англії за незалежність. Утворення США.	2	2

5.	Англія в 1815-1850 рр. Чартистський рух.	2	
6.	Промисловий переворот	2	2
7.	Велика Французька революція	2	2
8.	Консульство та перша імперія у Франції	2	
9.	Віденський конгрес	2	
10.	Революційний рух 1830-1840-х рр. в Європі	2	2
11.	Об'єднання Німеччини	2	
12.	Об'єднання Італії	2	
13.	Громадянська війна та реконструкція в США	2	
14.	Політичні рухи та ідеології XIX ст.	2	2
15.	Німеччина в 1871-1914 рр.	2	
	Разом	30	14

4. Плани семінарських занять

Семінарське заняття № 1.

Тема: Ранні буржуазні революції

1. Причини та передумови ранніх буржуазних революцій.
2. Нідерланди – батьківщина першої в світі буржуазної революції.
3. Англійська революція середини XVII ст.

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи та мультимедійну презентацію відповідно до плану семінарського заняття. Підготувати словник термінів.

Рекомендована література

1. Акунін О. С. Нова історія країн Західної Європи та Північної Америки (1492-1918 рр.): Хронологія подій. посібник. Миколаїв : ТОВ «Фірма «Іліон», 2013. 575 с.
2. Павленко Ю. В. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства : навчальний посібник. Київ : Либідь, 2001. 360 с.
3. Сокирська В. В. Нова історія країн Європи та Америки. Ч I-II : навчальний посібник. Умань, 2013. 188 с.
4. Тойнбі А. Дослідження історії: В 2-х т. Київ, 1995. 614 с.
5. Кирилюк Ф. М. Політологія Нової доби : посібник. Київ : Академія, 2003. 304 с.
6. Обласна наукова бібліотека (м. Рівне, майдан Короленка,6). URL: <http://www.libr.rv.ua/>

Семінарське заняття № 2.

Тема: Просвітництво

1. Розвиток процесів модернізації в період мануфактурного капіталізму. Наукова революція та її наслідки.
2. Розширення колоніальної експансії. Мета, основні форми, напрямки європейської колонізації у XVIII ст.
3. Особливості стратифікації і проблеми трансформації менталітету суспільства в країнах Західної Європи на початку нового часу.
4. Політика «освіченого абсолютизму» і процеси національної консолідації в провідних країнах Заходу.
5. Ідеологія Просвітництва як цілісний світоглядний комплекс. Філософія раціоналізму. Ідеали нового суспільства.
6. Просвітники про розвиток людської цивілізації. Ідея прогресу. Економічні вчення епохи Просвітництва: А.Сміт, Ж.Тюрго.

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати виступи та мультимедійну презентацію відповідно до плану семінарського заняття.

Рекомендована література

1. Акунін О. С. Нова історія країн Західної Європи та Північної Америки (1492-1918 рр.): Хронологія подій. посібник. Миколаїв : ТОВ «Фірма «Ліон», 2013. 575 с.
2. Павленко Ю. В. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства : навчальний посібник. Київ : Либідь, 2001. 360 с.
3. Сокирська В. В. Нова історія країн Європи та Америки. Ч I-II : навчальний посібник. Умань, 2013. 188 с.
4. Тойнбі А. Дослідження історії: В 2-х т. Київ, 1995. 614 с.
5. Що таке Просвітництво? Тема. 2001. №3. С. 2–5.

Семінарське заняття № 3.

Тема: Англія в середині XVII ст.

1. Особливості соціально-економічного розвитку Англії в пер. пол. XVII ст.
2. Внутрішня та зовнішня політика Карла I. Відносини з Ірландією та Шотландією. Назрівання революційної ситуації в країні.
3. Початок революції. Виникнення релігійного та конституційного конфлікту. Довгий парламент, його соціальний склад та політика.
4. Перша громадянська війна. «Кавалери» та «круглоголові». Роль О. Кромвелля та індепендентів у реформуванні парламентської армії.
5. Друга громадянська війна. Перемога парламентських

військ. Страта Карла I. Проголошення республіки. Встановлення протекторату О. Кромвеля. внутрішня та зовнішня політика лорда-протектора.

б. Підсумки та історичне значення англійської революції.

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати презентацію відповідно до плану семінарського заняття, а також обов'язковим є ведення кожним студентом термінологічного словника.

Рекомендована література

1. Акунін О. С. Нова історія країн Західної Європи та Північної Америки (1492-1918 рр.): Хронологія подій. посібник. Миколаїв : ТОВ «Фірма «Іліон», 2013. 575 с.

2. Павленко Ю. В. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства : навчальний посібник. Київ : Либідь, 2001. 360 с.

3. Сокирська В. В. Нова історія країн Європи та Америки. Ч I-II : навчальний посібник. Умань, 2013. 188 с.

4. Барабанов Ю., Лукін В. До питання про характер англійської революції XVII ст. *Вибір*. 2000. №1-2. С. 130–132.

5. Сотниченко В. Англія в XVI ст. *Історія в школі*. 2003. №9. С. 34–38.

6. Сотниченко В. Англія в другій половині XVII-XVIII ст. *Історія в школі*. 2003. №10. С. 29–32.

7. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75. URL: <http://lib.nuwm.edu.ua/>

8. Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, майдан Короленка, 6. URL: <http://libr.rv.ua>

Семінарське заняття №4.

Тема: Війна американських колоній Англії за незалежність. Утворення США.

1. Колонізація Північної Америки та суперництво європейських держав в цьому регіоні.
2. Політичний устрій північноамериканських колоній Англії.
3. Початок війни за незалежність.
4. Формування англійської коаліції в Європі. Військова реформа Д.Вашингтона. Версальський мирний договір.
5. Наслідки війни за незалежність.
6. Підсумки, характер та значення першої американської буржуазної революції.

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати презентацію відповідно до плану семінарського заняття, а також обов'язковим є ведення кожним студентом термінологічного словника з історії.

Рекомендована література

1. Акунін О. С. Нова історія країн Західної Європи та Північної Америки (1492-1918 рр.): Хронологія подій. посібник. Миколаїв : ТОВ «Фірма «Ліон», 2013. 575 с.
2. Павленко Ю. В. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства : навчальний посібник. Київ : Либідь, 2001. 360 с.
3. Сокирська В. В. Нова історія країн Європи та Америки. Ч І-ІІ : навчальний посібник. Умань, 2013. 188 с.
4. Історія Сполучених Штатів: Нарис / Ред. кол.: Говард Синкотта (гол. ред.), Дебора М. С. Браун, Стивен Бюрант; Перекл. на укр. Ю. Лісняк та ін. Інформаційне агентство Сполучених Штатів. 2001. 406 с.

5. Комаров В. Історичне мислення: дослідження та перспективи (на прикладі теми «Громадянська війна в США»). *Історія в школі*. 2004. №2. С. 9–15.
6. Старосольський Ю. Джордж Вашингтон – Батько своєї країни. *Історичний календар 2002 р. К.*, 2002. С. 114–120.
7. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75. URL: <http://lib.nuwm.edu.ua/>
8. Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, майдан Короленка, 6. URL: <http://libr.rv.ua>
9. Освіта.UA: Освіта в Україні та за кордоном. URL: <http://ua/>
10. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75. URL: <http://lib.nuwm.edu.ua/>
11. Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, майдан Короленка, 6. URL: <http://libr.rv.ua>

Семінарське заняття № 5.

Тема: Англія в 1815-1850 рр. Чартистський рух.

1. Завершення промислового перевороту в Англії і розвиток процесу індустріалізації. Розвиток економічної інфраструктури фабрично-заводського капіталізму.
2. Англійське місто XIX ст. Демографічна ситуація, зміни в соціальній структурі англійського суспільства.
3. Розвиток англійської державно-правової системи в XIX ст..
4. Внутрішня політика уряду лорда Ліверпула (1812-1827). Радикалізація суспільного руху в Англії. Виборча реформа 1832 р. та її політичне значення. Закон про бідних (1834).
5. Чартистський рух: соціальна база, ідеологічна програма, основні форми політичної діяльності, лідери (О.Коннор, У.Ловетт). Спроби відродження чартистського руху після 1848 р. та їх невдачі.

6. Англійська дипломатія на Віденському конгресі. Еволюція зовнішньополітичного курсу Великобританії в 20-30-х роках.
7. Дипломатія Великобританії в період революцій. Перетворення Англії до середини ХІХ ст. в найбільшу колоніальну державу.

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати презентацію відповідно до плану семінарського заняття, а також обов'язковим є ведення кожним студентом термінологічного словника з історії.

Рекомендована література

1. Акунін О. С. Нова історія країн Західної Європи та Північної Америки (1492-1918 рр.): Хронологія подій. посібник. Миколаїв : ТОВ «Фірма «Ліон», 2013. 575 с.
2. Павленко Ю. В. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства : навчальний посібник. Київ : Либідь, 2001. 360 с.
3. Сокирська В. В. Нова історія країн Європи та Америки. Ч І-ІІ : навчальний посібник. Умань, 2013. 188 с.
4. Тойнбі А. Дослідження історії: В 2-х т. Київ, 1995. 614 с.
5. Врадій А. В. Англія в 50-60-х рр. ХІХ ст. *Історія та правознавство*. 2005. №6. С. 4–6.
6. Мішина Є. А. Всесвітня історія: Епоха становлення сучасної цивілізації (кінець ХV - початок ХХ ст.). Київ, 1994. 456 с.
7. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олексі Новака, 75. URL: <http://lib.nuwm.edu.ua/>
8. Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, майдан Короленка, 6. URL: <http://libr.rv.ua>

Семінарське заняття №6.
Тема: Промисловий переворот

1. Загальна характеристика.
2. Історія промислової революції.
 - 2.1 Паровий двигун.
 - 2.2 Металургія.
 - 2.3 Видобування вугілля.
 - 2.4 Текстильна промисловість.
 - 2.5 Хімічне виробництво.
 - 2.6 Металорізальні верстати.
 - 2.7 Газове освітлення.
 - 2.8 Виробництво скла.
 - 2.9 Целюзна промисловість.
 - 2.10 Транспорт.
 - 2.11 Зв'язок.
3. Значення промислового перевороту.
4. Причини революції.
5. Технічні та соціальні аспекти революції.

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати презентацію відповідно до плану семінарського заняття, а також обов'язковим є ведення кожним студентом термінологічного словника з історії. Розробити порівняльну таблицю: промисловий переворот у різних галузях.

Рекомендована література

1. Акунін О. С. Нова історія країн Західної Європи та Північної Америки (1492-1918 рр.): Хронологія подій. посібник. Миколаїв : ТОВ «Фірма «Ліон», 2013. 575 с.

2. Павленко Ю. В. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства : навчальний посібник. Київ : Либідь, 2001. 360 с.
3. Сокирська В. В. Нова історія країн Європи та Америки. Ч I-II : навчальний посібник. Умань, 2013. 188 с.
4. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75. URL: <http://lib.nuwm.edu.ua/>
5. Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, майдан Короленка, 6. URL: <http://libr.rv.ua>
6. Освіта.UA: Освіта в Україні та за кордоном. URL: <http://ua/>

Семінарське заняття № 7.

Тема: Велика Французька революція

1. Історична природа кризи французького абсолютизму і основні причини Великої французької революції.
2. Перший етап революції (1789-1792рр.).
3. Другий етап революції (1792-1793рр.).
4. Третій період революції (1793-1794рр.).
5. Четвертий період революції (1794-1799рр.).
6. Основні риси і значення Великої французької революції. Вплив революції на французьку політичну культуру: встановлення принципу багатопартійності, полярності політичної ідеології.

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати презентацію відповідно до плану семінарського заняття, а також обов'язковим є ведення кожним студентом термінологічного словника з історії.

Рекомендована література

1. Акунін О. С. Нова історія країн Західної Європи та Північної Америки (1492-1918 рр.): Хронологія подій. посібник. Миколаїв : ТОВ «Фірма «Іліон», 2013. 575 с.
2. Сокирська В. В. Нова історія країн Європи та Америки. Ч I-II : навчальний посібник. Умань, 2013. 188 с.
3. Дейвіс Норман. Європа. Історія. Київ : Основи, 2006. 1463 с.
4. Дубровський В. Урок практикум «Права людини в епоху Великої французької революції» *Історія в школах України*. 2000. №1. С. 38–42.
5. Макарчук В. С. Загальна історія держави і права зарубіжних країн : навчальний посібник. Вид. 6-те, доп. Київ : Атака, 2009. 624 с.
6. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75. URL: <http://lib.nuwm.edu.ua/>
7. Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, майдан Короленка, 6. URL: <http://libr.rv.ua>
8. Освіта.UA: Освіта в Україні та за кордоном. URL: <http://ua/>

Семінарське заняття № 8.

Тема: Консульство та перша імперія у Франції

1. Централізація державної влади в період консульства. Нові інститути влади. Референдум. Політика економічного протекціонізму.
2. Проголошення імперії (1804р.).
3. Економічний розвиток Франції в роки Першої імперії.
4. Зовнішньополітична і воєнна історія наполеонівської Франції. Етапи зовнішньої політики Наполеона.
5. Реставрація Бурбонів. «Сто днів» і друге зречення Наполеона.
6. Наслідки наполеонівської епохи в історії Франції.

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати презентацію відповідно до плану семінарського заняття, а також обов'язковим є ведення кожним студентом термінологічного словника з історії.

Рекомендована література

1. Акунін О. С. Нова історія країн Західної Європи та Північної Америки (1492-1918 рр.): Хронологія подій. посібник. Миколаїв : ТОВ «Фірма «Іліон», 2013. 575 с.
2. Сокирська В. В. Нова історія країн Європи та Америки. Ч I-II : навчальний посібник. Умань, 2013. 188 с.
3. Дейвіс Норман. Європа. Історія. Київ : Основи, 2006. 1463 с.
4. Романець Д. Заслання на острів Святої Єлени: таємниця смерті Наполеона. *Україна молода*. 1995. 13 жовтня. С. 12.
5. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75. URL: <http://lib.nuwm.edu.ua/>
6. Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, майдан Короленка, 6. URL: <http://lib.rv.ua>
7. Освіта.UA: Освіта в Україні та за кордоном. URL: <http://ua/>

Семінарське заняття № 9.

Тема: Віденський конгрес.

1. Розвиток системи міжнародних відносин в постнаполеонівський період.
2. Віденський конгрес 1815 р. і перебудова політичної карти Європи. Організація роботи конгресу. Позиції учасників.

Нові кордони Франції. Територіальні надбаня Австрії, Пруссії, Росії.

3. Історичне значення Віденського конгресу. Виникнення ідеї «єдиної Європи».

4. Створення Священного союзу у 1815 р. Базові ідеологічні принципи «Священного союзу монархів і народів», політичні цілі його учасників.

5. Віденської системи і загострення міжнародних відносин після революцій 1830 та 1848 рр.

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати презентацію відповідно до плану семінарського заняття, а також обов'язковим є ведення кожним студентом термінологічного словника з історії.

Рекомендована література

1. Акунін О. С. Нова історія країн Західної Європи та Північної Америки (1492-1918 рр.): Хронологія подій. посібник. Миколаїв : ТОВ «Фірма «Іліон», 2013. 575 с.

2. Сокирська В. В. Нова історія країн Європи та Америки. Ч I-II : навчальний посібник. Умань, 2013. 188 с.

3. Дейвіс Норман. Європа. Історія. Київ : Основи, 2006. 1463 с.

4. Марущак М. Й. Історія дипломатії ХХ ст. : курс лекцій. Львів, 2003. 303 с.

5. Мішина Є. А. Всесвітня історія: Епоха становлення сучасної цивілізації (кінець XV - початок ХХ ст.). Київ, 1994. 456 с.

6. Тейлор А. Дж. П. Габсбургська монархія. 1809-1918. Історія Австрійської імперії та Австро-Угорщини: пер. з англ. Львів : ВНТЛ-Класика, 2002. 268 с.

7. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75. URL: <http://lib.nuwm.edu.ua/>
8. Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, майдан Короленка, 6. URL: <http://libr.rv.ua>
9. Освіта.UA: Освіта в Україні та за кордоном. URL: <http://ua/>

Семинарське заняття № 10.

Тема: Революційний рух 1830-1840-х рр. в Європі

1. Липнева революція 1830 р. у Франції
 2. Революція 1848 р. у Франції та Німеччині
 3. Революція 1848-1849 рр. в Австрійській імперії та Італії
 4. Революційний рух 1840-х рр. у Європі: «Весна народів».
- Специфіка революцій у Франції, Австрії та Угорщині, Італії та Німеччині. Активізація ліберального руху. Визвольна війна 1848-1849 рр. і вторгнення російської армії в Європу. Характер революцій та основні завдання революцій в Італії та Німеччині.

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати презентацію відповідно до плану семінарського заняття, а також обов'язковим є ведення кожним студентом термінологічного словника з історії.

Рекомендована література

1. Акунін О. С. Нова історія країн Західної Європи та Північної Америки (1492-1918 рр.): Хронологія подій. посібник. Миколаїв : ТОВ «Фірма «Іліон», 2013. 575 с.
2. Сокирська В. В. Нова історія країн Європи та Америки. Ч І-ІІ : навчальний посібник. Умань, 2013. 188 с.

3. Граціозні А. Війна і революція в Європі, 1905-1956 рр.: Пер. з італ. Київ : Основи, 2005. 350 с.
4. Макарчук В. С. Загальна історія держави і права зарубіжних країн : навчальний посібник. Вид. 6-те, доп. Київ : Атака, 2009. 624 с.
5. Тейлор А. Дж. П. Габсбургська монархія. 1809-1918. Історія Австрійської імперії та Австро-Угорщини: пер. з англ. Львів : ВНТЛ-Класика, 2002. 268 с.
6. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75. URL: <http://lib.nuwm.edu.ua/>
7. Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, майдан Короленка, 6. URL: <http://libr.rv.ua>

Семінарське заняття № 11.

Тема: Об'єднання Німеччини

1. Економічний розвиток Німеччини в 50-60-х рр. XIX ст. «Пруський шлях» розвитку аграрного капіталізму. Зміна динаміки економічного розвитку Німеччини в результаті політичного об'єднання країни.
2. Особливості соціальної структури і політичної культури німецького суспільства в середині XIX ст..
3. Бранденбурго-Пруська держава в період правління Фрідріха-Вільгельма IV (1840-1861). Консолідація північнонімецьких держав під егідою Пруссії. Утворення Німецького Національного Союзу.
4. Сходження на прусський престол Вільгельма I Гогенцолерна (1861-1888, в 1871-1888 – німецький імператор). О. фон Бісмарк. Передумови об'єднання Німеччини «залізом і кров'ю». Військово-політичні реформи Бісмарка.
5. Еволюція зовнішньополітичного становища Німеччини в першій половині XIX ст..

6. Франко-пруська війна 1870-1871 рр. Міжнародна обстановка напередодні війни і плани сторін. Хід воєнних дій. Оточення французької армії під Седаном і її капітуляція. Воєнно-політичні, економічні та міжнародні наслідки франко-пруської війни.
7. Утворення Німецької імперії. Конституційний устрій Німецької імперії.

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати презентацію відповідно до плану семінарського заняття, а також обов'язковим є ведення кожним студентом термінологічного словника з історії.

Рекомендована література

1. Акунін О. С. Нова історія країн Західної Європи та Північної Америки (1492-1918 рр.): Хронологія подій. посібник. Миколаїв : ТОВ «Фірма «Ліон», 2013. 575 с.
2. Сокирська В. В. Нова історія країн Європи та Америки. Ч I-II : навчальний посібник. Умань, 2013. 188 с.
3. Дейвіс Норман. Європа. Історія. Київ : Основи, 2006. 1463 с.
4. Кирилюк Ф. М. Політологія Нової доби : посібник. Київ : Академія, 2003. 304 с.
5. Сюдюков І. Отто фон Бісмарк «канцлер заліза і крові». *День*. 2001. №349. С. 5.
6. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олексі Новака, 75. URL: <http://lib.nuwm.edu.ua/>
7. Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, майдан Короленка, 6. URL: <http://libr.rv.ua>

Семінарське заняття № 12.

Тема: Об'єднання Італії

1. Дискусії про методи боротьби за національну незалежність і об'єднання країни. Позиція Мадзіні. Повстання в Мілані (1853). Збройна експедиція в Сицилію.
2. П'ємонт - центр лібералізму. Б.К.Кавур. Війна з Австрією. Антиавстрійські виступи в Тоскані та Емілії. Створення тимчасових урядів. Віллафранкське перемир'я.
3. Відновлення народного руху. Вигнання австрійських гарнізонів з Тоскани, Парми, Модени. Антибурбонські виступи в Сицилії, встановлення режиму військової диктатури. Поглиблення кризи Неаполітанської держави.
4. Проведення плебісциту 21 жовтня 1860 р. Відкриття італійського парламенту в Турині. Проголошення Віктора Емануїла королем Італії. Повноваження короля.
5. Італійська конституція – Статут. Двопалатний парламент, його структура та роль.

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати презентацію відповідно до плану семінарського заняття, а також обов'язковим є ведення кожним студентом термінологічного словника з історії.

Рекомендована література

1. Акунін О. С. Нова історія країн Західної Європи та Північної Америки (1492-1918 рр.): Хронологія подій. посібник. Миколаїв : ТОВ «Фірма «Ліон», 2013. 575 с.
2. Павленко Ю. В. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства : навчальний посібник. Київ : Либідь, 2001. 360 с.
3. Сокирська В. В. Нова історія країн Європи та Америки. Ч І-ІІ : навчальний посібник. Умань, 2013. 188 с.

4. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75. URL: <http://lib.nuwm.edu.ua/>
5. Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, майдан Короленка, 6. URL: <http://libr.rv.ua>
6. Освіта.UA: Освіта в Україні та за кордоном. URL: <http://ua/>

Семинарське заняття № 13.

Тема: Громадянська війна та реконструкція в США

1. Промисловий переворот і його особливості в США.
2. Становлення національного характеру. Соціокультурні відмінності Півночі та Півдня в пер. пол. XIX ст. Ліквідація Місурійського компромісу (1850).
3. Поміrkована (на чолі з В.Стюардом) і радикально-демократична (на чолі з Самнером) течії партії республіканців. Обрання президентом А.Лінкольна.
4. Перший період громадянської війни. Закон про гомстеди. Прокламації про звільнення рабів. Притік чорношкірих в армію Півночі.
5. Другий період громадянської війни. Провал планів англо-французької інтервенції. Рейд генерала Шермана. Оточення Річмонда. Перемога Півночі. Вбивство А.Лінкольна.
6. Реконструкція Півдня (1865-1877). 13-а і 14-а поправки до конституції. Запровадження військового стану в 1867 р. “радикальна Реконструкція”. Ку-клукс-клан. Економічний розвиток США після громадянської війни. Президент У.Грант.
7. Еволюція зовнішньополітичного курсу США в XIX ст. Прийняття “доктрини Монро” (1822). Зовнішня політика США в період громадянської війни. Позиція США в китайському питанні. Політика нав’язування нерівноправних договорів Японії. Проникнення на Аляску. Купівля Аляски та Алеутських островів у Росії

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати презентацію відповідно до плану семінарського заняття, а також обов'язковим є ведення кожним студентом термінологічного словника з історії.

Рекомендована література

1. Акунін О. С. Нова історія країн Західної Європи та Північної Америки (1492-1918 рр.): Хронологія подій. посібник. Миколаїв : ТОВ «Фірма «Іліон», 2013. 575 с.
2. Павленко Ю. В. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства : навчальний посібник. Київ : Либідь, 2001. 360 с.
3. Сокирська В. В. Нова історія країн Європи та Америки. Ч І-II : навчальний посібник. Умань, 2013. 188 с.
4. Історія Сполучених Штатів: Нарис / Ред. кол.: Говард Синкотта (гол. ред.), Дебора М.С. Браун, Стивен Бюрант; Перекл. на укр. Ю. Лісняк та ін. Інформаційне агентство Сполучених Штатів. 2001. 406 с.
5. Комаров В. Історичне мислення: дослідження та перспективи (на прикладі теми «Громадянська війна в США»). *Історія в школі*. 2004. №2. С. 9–15.
6. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олексі Новака, 75. URL: <http://lib.nuwm.edu.ua/>
7. Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, майдан Короленка, 6. URL: <http://lib.rv.ua>
8. Освіта.UA: Освіта в Україні та за кордоном. URL: <http://ua/>

Семінарське заняття № 14.

Тема: Політичні рухи та ідеології XIX ст.

1. Консерватизм.
2. Націоналізм.
3. Лібералізм.
4. Утопічний соціалізм.
5. Жіночий рух.

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати презентацію відповідно до плану семінарського заняття, а також обов'язковим є ведення кожним студентом термінологічного словника з історії.

Рекомендована література

1. Акунін О. С. Нова історія країн Західної Європи та Північної Америки (1492-1918 рр.): Хронологія подій. посібник. Миколаїв : ТОВ «Фірма «Ліон», 2013. 575 с.
2. Павленко Ю. В. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства : навчальний посібник. Київ : Либідь, 2001. 360 с.
3. Сокирська В. В. Нова історія країн Європи та Америки. Ч I-II : навчальний посібник. Умань, 2013. 188 с.
4. Тойнбі А. Дослідження історії: В 2-х т. Київ, 1995. 614 с.
5. Дейвіс Норман. Європа. Історія. Київ : Основи, 2006. 1463 с.
6. Кирилюк Ф. М. Політологія Нової доби : посібник. Київ : Академія, 2003. 304 с.
7. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олекси Новака, 75. URL: <http://lib.nuwm.edu.ua/>
8. Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, майдан Короленка, 6. URL: <http://libr.rv.ua>
9. Освіта.UA: Освіта в Україні та за кордоном. URL: <http://ua/>

Семінарське заняття № 15.

Тема: Німеччина в 1871-1914 рр.

1. Економічний розвиток Німеччини. Монополії в німецькій економіці. Зони економічного впливу Німеччини. Роль залізничного будівництва. Протиріччя прискореної модернізації.
2. Зміни в соціальній структурі німецького суспільства. Регіональні особливості розвитку Західної Німеччини, Південно-Східної Німеччини, Пруссії, Північної Німеччини, Баварії.
3. Внутрішньополітичний розвиток Німеччини на межі XIX-XX ст. Останній період правління Бісмарка. «Ліберальна ера» 1871-1878 рр. Адміністративна реформа. «Культуркамп». Наступ реакції. «Ера робітничого законодавства». Обмеження діяльності робітничих партій. Парламентська боротьба в останні роки правління Бісмарка.
4. Провідні політичні партії і рухи. Особливості буржуазного ліберального руху в Німеччині. Політичний католицизм в Німеччині на межі XIX-XX ст. Німецький антисемітизм і націоналізм. Профспілковий рух в Німеччині і соціал-демократична партія. Е.Бернштейн. Від Готської програми до Ерфуртської – ідейна еволюція німецької соціал-демократії.
5. Зміни зовнішньополітичного становища Німеччини після франко-пруської війни. Створення Союзу трьох імператорів (1872).
6. Від Союзу трьох імператорів до Троїстого союзу. Б. фон Бюлов і програма «світової політики» Німеччини. Створення ідеологічних основ німецької геополітики (Ф.Ратцель).

Ф.Науман і концепція «серединної Європи». Англо-німецькі протиріччя напередодні першої світової війни. Збройні сили Німеччини на початку ХХ ст.

Завдання

Опрацювавши рекомендовану літературу, законспектувати та підготувати презентацію відповідно до плану семінарського заняття, а також обов'язковим є ведення кожним студентом термінологічного словника з історії.

Рекомендована література

1. Акунін О. С. Нова історія країн Західної Європи та Північної Америки (1492-1918 рр.): Хронологія подій. посібник. Миколаїв : ТОВ «Фірма «Іліон», 2013. 575 с.
2. Сокирська В. В. Нова історія країн Європи та Америки. Ч І-ІІ : навчальний посібник. Умань, 2013. 188 с.
3. Граціозні А. Війна і революція в Європі, 1905-1956 рр.: Пер. з італ. Київ : Основи, 2005. 350 с.
4. Мішина Є. А. Всесвітня історія: Епоха становлення сучасної цивілізації (кінець XV - початок ХХ ст.). Київ, 1994. 456 с.
5. Сюдюков І. Отто фон Бісмарк «канцлер заліза і крові». *День*. 2001. №349. С. 5.

5. Теми самостійного вивчення

№ п/	Назва теми	Кількість годин	
		Заочна	Денна
1.	Епоха Відродження та гуманізм.	2	2

2.	Реформація та контрреформація.	2	2
3.	Просвітництво	2	2
4.	Ранні буржуазні революції	2	2
5.	Завершення аграрної революції. Демографічна ситуація і соціальний склад англійського суспільства XVIII ст. Особливості промислового перевороту в Англії.	2	2
6.	Оформлення правового статусу Великобританії.	2	2
7.	Війна американських колоній за незалежність. Утворення США.	2	2
8.	Промисловий переворот	4	2
9.	Вестфальський мир і становище Німеччини після Тридцятилітньої війни.	2	2
10.	Політична, адміністративна та економічна роздробленість Німеччини.	2	2
11.	Пруссія в кн. XVII ст. : особливості політичної культури та державності. Закріплення юнкерської системи землеволодіння.	2	2
12.	Економічна криза в Італії XVII ст.	2	
13.	Уніфікація політичного устрою та розвиток абсолютистських тенденцій в Італії.	2	2
14.	Особливості економічного	2	

	розвитку Австрії та Угорщини.		
15.	Встановлення політичного панування Габсбургів в Чехії.	2	2
16.	Затвердження спадкового права Габсбургів на угорську корону.	2	2
17.	Особливості економічного розвитку Іспанії у XVII ст.	2	2
18.	Іспанський абсолютизм у другій половині XVII ст.	2	2
19.	Внутрішня політика Карла II (1665-1700).	2	2
20.	Роль католицької церкви в суспільному житті Іспанії.	2	2
21.	Війна за іспанську спадщину (1701-1714 рр.) і умови Утрехтського миру.	2	2
22.	Локалізація політичного впливу Габсбургів і Бурбонів.	2	2
23.	Формування гегемоністичної ідеології в Швеції в період правління Карла X (1660-1697) і Карла XII (1697-1718).	2	
24.	Воєнні конфлікти XVIII ст. як етап формування єдиного європейського політичного простору.	2	2
25.	Війна за польський спадок (1733-1735 рр.) та її підсумки.	2	2
26.	Поділи Польщі та зміна балансу сил в європейській системі міжнародних відносин.	2	2
27.	Роль “турецького фактору” європейської політики (айстро-	2	2

	турецькі і російсько-турецькі війни) в кн. XVII – поч. XVIII ст.		
28	Англо-французькі, прусько-австрійські, російсько-турецькі конфлікти XVIII ст. в системі міжнародних відносин.	2	2
29	Економічний розвиток країн Північної Європи.	2	
30	Данія в XVII ст. Розвиток капіталізму.	2	2
31	Економічний і соціальний розвиток Швеції в XVII ст.	2	2
32	Утвердження абсолютизму в Швеції. Правління Густава II Адольфа (1611-1632).	2	2
33	Велика Французька революція.	4	2
34	Революційні війни Франції.	2	2
35	Консульство та перша імперія у Франції.	4	2
36	Віденський конгрес.	2	2
37	Реставрація Бурбонів і Липнева монархія у Франції.	4	2
38	Революція 1848-1849 рр. у Франції та Німеччині.	6	2
39	Революція 1848–1849 рр. в Австрійській імперії та Італії.	6	2
40	Політичний устрій Англії середини XIX ст. та її політичні партії.	2	2
41	Зовнішня політика Англії 1850-х – 1860-х рр.	2	2
42	Колоніальні експансія Англії.	2	2

43	Робітничий рух в Англії та друга виборча реформа.	2	
44	Ірландський революційний рух 1850-х – 1860-х рр.	2	2
45	Початок карлістської війни.	2	2
46	Революція 1834–1843 рр. в Іспанії.	2	2
47	Диктатура Нарваеса.	2	2
48	Революція 1868–1874 рр. в Іспанії.	2	2
49	Державний переворот 2 грудня 1951 р. у Франції та його суспільно політичні наслідки.	2	2
50	Економічний розвиток Франції 1850-х – 1860-х рр.	2	
51	Республіканська партія у Франції початку 1850-х рр.	2	2
52	Зовнішня політика Франції 1850-х – 1860-х рр.	2	2
53	Соціально-економічне та політичне становище Італії після поразки революції 1848–1849 рр.	2	2
54	Франко-італо-австрійська війна та звільнення Ломбардії.	2	2
55	Похід «Тисячі» Д. Гарібальді. Революція на півдні Італії.	2	
56	Особливості національного об'єднання Італії.	2	2
57	Війни Пруссії за об'єднання Німеччини «залізом і кров'ю».	2	2
58	Суспільно-політичне значення об'єднання Німеччини	2	2

	«зверху».		
59	Австрійська імперія в 1850-х - 1860-х рр. Утворення Австро-Угорщини.	4	2
60	Громадянська війна в США.	4	2
61	Реконструкція.	2	2
62	Паризька комуна	2	
63	Динаміка процесу модернізації та етапи державно-правового розвитку “малих країн” Європи.	2	2
64	Відновлення державного суверенітету Швейцарії в 1815 р. Процеси демократизації 30-х років.	2	
65	Громадянська війна в Швейцарії та конституція 1848 р.	2	2
66	Державно-політичний устрій і внутрішні протиріччя об'єднаного Нідерландського королівства на поч. ХІХ ст.	2	2
67	Німеччина в 1871–1914 рр.	2	2
68	Третя республіка у Франції.	2	2
69	Міжнародні відносини наприкінці ХІХ – на початку ХХ ст.	4	
70	Перша світова війна.	4	2
	Разом	162	122

6. Оформлення звіту про самостійну роботу

Підсумком самостійної роботи вивчення дисципліни є складання письмового звіту за темами, вказаними в таблиці.

Захист звіту про самостійну роботу відбувається у терміни, обумовлені студентом і викладачем.

7. Питання до підсумкового контролю

1. З'ясуйте предмет, завдання та періодизацію курсу.
2. Проаналізуйте парадигму історії країн Європи та Америки в Новий час.
3. Проаналізуйте методологію курсу.
4. Охарактеризуйте політичну карту Європи та розстановку сил у ній станом на середину XVII ст.
5. Проаналізуйте Великі географічні відкриття.
6. Визначте зміст та характер Реформації.
7. Охарактеризуйте контрреформацію.
8. Охарактеризуйте перші буржуазні революції.
9. Проаналізуйте хід боротьби монархізму та парламентаризму часів правління Карла I.
10. Проаналізуйте діяльність Довгого парламенту в Англії.
11. З'ясуйте причини та проаналізуйте хід першої громадянської війни в Англії.
12. Проаналізуйте хід другої громадянської війни в Англії (1648 р.). З'ясуйте суспільно-історичне значення проголошення республіки.
13. Проаналізуйте діяльність О.Кромвеля та складіть його політичних портрет.
14. З'ясуйте причини падіння режиму протекторату та суспільно-політичні процеси в Англії 1660-1689 рр.
15. З'ясуйте суспільно-історичне значення Англійської революції середини XVII ст.

16. З'ясуйте причини, проаналізуйте хід та наслідки війни американських колоній Англії за незалежність.
17. З'ясуйте історичне значення визвольної війни північноамериканських колоній Англії та утворення США.
18. Проаналізуйте зміст та визначіть суспільно-історичне значення промислового перевороту.
19. Проаналізуйте хід релігійно-політичних війн у Франції 1562-1593 рр.
20. Визначіть та охарактеризуйте загальні риси абсолютизму.
21. Укладіть політичний портрет Рішельє.
22. Проаналізуйте міжнародну політику Франції за правління Людовіка XVI.
23. Проаналізуйте концепцію трьох “хвиль модернізації”.
24. Проаналізуйте основні концепції “утопічного соціалізму”.
25. Проаналізуйте суспільно-політичні процеси в Англії та Франції першої половини XIX ст.
26. Охарактеризуйте основні риси французького абсолютизму другої половини XVII ст.
27. Проаналізуйте концепції Просвітництва XVIII ст. у Франції.
28. Визначіть та охарактеризуйте загальні риси просвіченого абсолютизму.
29. З'ясуйте причини Великої Французької революції.
30. Проаналізуйте Декларацію прав людини в громадянина та з'ясуйте її історичне значення.
31. Проаналізуйте революційні війни Франції.
32. Проаналізуйте діяльність Національного конвенту в Франції та боротьбу монтаньярів з жирондистами.
33. Проаналізуйте внутрішню та зовнішню політику якобінської диктатури, з'ясуйте причини її краху.

34. З'ясуйте суспільно-історичні наслідки перевороту 9 термідора (27 липня 1794 р.).
35. Визначіть характер та з'ясуйте суспільно-історичне значення Великої Французької революції.
36. Проаналізуйте суспільно-політичні процеси в Франції часів термідоріанської реакції (28 липня 1794 р. – 10 жовтня 1795 р.) та охарактеризуйте їх.
37. Проаналізуйте суспільно-політичні процеси в Франції часів Директорії.
38. Проаналізуйте суспільно-політичні процеси в Франції за режиму Консульства (1799-1804).
39. Укладіть політичний портрет Наполеона.
40. З'ясуйте передумови реставрації династії Бурбонів.
41. Охарактеризуйте діяльність Віденського конгресу та проаналізуйте його рішення.
42. Визначіть головні концепції консерватизму, лібералізму, соціал-демократії.
43. Визначіть основні концепції Просвітництва XVIII ст.
44. Проаналізуйте причини, хід та наслідки Липневої революції у Франції.
45. Визначіть основні ідеї Прудона та проаналізуйте їх.
46. Проаналізуйте причини, хід та наслідки революції 1848 р. у Франції.
47. Проаналізуйте тенденції суспільно-політичного життя у Франції часів Другої республіки (1848-1852 рр.).
48. Проаналізуйте причини, хід та наслідки революції 1848-1849 рр. у Німеччині.
49. Проаналізуйте причини, хід та наслідки революції 1848-1849 рр. в Італії.
50. Проаналізуйте тенденції суспільно-політичного життя в Італії після придушення революції 1848-1849 рр.
51. Проаналізуйте соціально-економічний розвиток Англії в 1815-1850 рр.

52. Охарактеризуйте чартистський рух. Визначіть його історичне значення.
53. Охарактеризуйте розвиток німецьких держав у XVII-XVIII ст., з'ясуйте причини піднесення Пруссії.
54. Охарактеризуйте суспільно-політичні процеси в Пруссії часів правління Фрідріха II (1740-1786 рр.).
55. Укладіть політичний портрет Бісмарка.
56. Проаналізуйте війни Пруссії 1864 та 1866 рр. за об'єднання Німеччини "залізом і кров'ю".
57. Проаналізуйте процес об'єднання Німеччини. Визначіть його історичне значення.
58. Визначіть причини, хід та наслідки франко-пруської війни.
59. Охарактеризуйте суспільно-політичні процеси в Паризькій комуні.
60. Охарактеризуйте основні етапи утворення Австрійської багатонаціональної держави (XV – перша половина XVI ст.).
61. Проаналізуйте правління Йосифа II в Австрії.
62. Проаналізуйте причини, хід та наслідки революції 1848-1849 рр. у Австрійській імперії.
63. Проаналізуйте зовнішню політику Австрії в 1850-1860 рр.
64. З'ясуйте причини кризи Австрійської імперії 1859-1867 рр. та обставини формування дуалістичної держави.
65. Охарактеризуйте основні етапи об'єднання Італії (2-га пол. XIX ст.).
66. Проаналізуйте причини, хід та наслідки революції в Іспанії 30-70-х рр. XIX ст.
67. Охарактеризуйте суспільно-політичні процеси в Німеччині та її економічний розвиток 1871-1914 рр.
68. Проаналізуйте зовнішню політику Німеччини 1871-1914 рр.
69. Визначіть особливості німецького імперіалізму.

70. Охарактеризуйте суспільно-політичні процеси в Третій республіці у Франції в 1871 – на початку ХХ ст.).
71. Охарактеризуйте суспільно-політичний та економічний розвиток Англії в першій половині ХІХ ст.
72. Дайте характеристику розвитку Англії в останній чверті ХІХ ст. Розквіт англійського імперіалізму.
73. Проаналізуйте економічний розвиток США другої половини ХІХ ст.
74. Проаналізуйте проблему сегрегації на Півдні США в другій половині ХІХ ст.
75. З'ясуйте здобутки і втрати США в соціальній політиці в ХІХ – на початку ХХ ст.
76. Проаналізуйте процес утворення та діяльність Міжнародного товариства робітників. І Інтернаціонал.
77. Охарактеризуйте діяльність ІІ Інтернаціоналу.
78. Проаналізуйте процес повалення абсолютизму в Австрійській імперії.
79. Визначіть основні риси зовнішньої політики США першої половини ХІХ ст. Проаналізуйте “доктрину Монро” (1823 р.).
80. Проаналізуйте основні етапи громадянської війни в США 1861-1865 рр.
81. Проаналізуйте процес Реконструкції в США.
82. Проаналізуйте громадсько-політичне життя в США першої половини ХІХ ст. Рух за реформи.
83. Проаналізуйте міжнародні відносини кінця ХІХ – початку ХХ ст.
84. Охарактеризуйте боротьбу за перерозподіл світу кінця ХІХ - початку ХХ ст.
85. Проаналізуйте економічний розвиток Німеччини 1850-1860-х рр.
86. Проаналізуйте боротьбу Австрії та Пруссії за гегемонію в об'єднанні Німеччини. Утворення Північнонімецького союзу.

87. Охарактеризуйте стратегічні плани воюючих у Першій світовій війні країн.
88. Проаналізуйте бойові дії Першої світової війни 1914-1916 рр.
89. Проаналізуйте бойові дії Першої світової війни 1917-1918 рр.

8.Рекомендована література

Базова

1. Акунін О. С. Нова історія країн Західної Європи та Північної Америки (1492-1918 рр.): Хронологія подій : посібник. Миколаїв : ТОВ «Фірма «Ліон», 2013. 575 с.
2. Павленко Ю. В. Історія світової цивілізації. Соціокультурний розвиток людства : навчальний посібник. Київ : Либідь, 2001. 360 с.
3. Сокирська В. В. Нова історія країн Європи та Америки. Ч І-ІІ : навчальний посібник. Умань, 2013. 188 с.
4. Тойнбі А. Дослідження історії: В 2-х т. Київ, 1995. 614 с.

Допоміжна

5. Барабанов Ю., Лукін В. До питання про характер англійської революції XVII ст. *Вибір*. 2000. №1-2. С. 130–132.
6. Блох Ю. Лейбористська еліта британського суспільства: оцінка зовнішньополітичних кроків країни на початку XX ст. *Актуальні проблеми вітчизняної та всесвітньої історії*.

Наукові записки РДГУ. Вип.20. Рівне : РДГУ, 2010. С. 95–98.

7.Врадій А. В. Англія в 50-60-х рр. XIX ст. *Історія та правознавство*. 2005. №6. С. 4–6.

8.Граціозні А. Війна і революція в Європі, 1905-1956 рр.: Пер. з італ. Київ : Основи, 2005. 350 с.

9.Дати Баварської історії. *Всесвіт*. 996. №12. С. 23.

10.Дейвіс Норман. Європа. Історія. Київ : Основи, 2006. 1463 с.

11.Дубровський В. Урок практикум «Права людини в епоху Великої французької революції» *Історія в школах України*. 2000. №1. С. 38–42.

12.Захарчук О. Імператор, державний діяч, полководець. *Пам'ять століть*. 2002. №1. С. 107–115.

13. Історія Сполучених Штатів: Нарис. Ред. кол.: Говард Синкотта (гол. ред.), Дебора М.С. Браун, Стивен Бюрант; Перекл. на укр. Ю. Лісняк та ін. Інформаційне агентство Сполучених Штатів. 2001. 406 с.

14.Кирилюк Ф. М. Політологія Нової доби : посібник. Київ : Академія, 2003. 304 с.

15.Козій Т., Пархоменко І. Геніальний тиран чи національний герой? *Історія в школах України*. 2005. №9. С. 30–36.

16.Комаров В. Історичне мислення: дослідження та перспективи (на прикладі теми «Громадянська війна в США»). *Історія в школі*. 2004. №2. С. 9–15.

17.Макарчук В. С. Загальна історія держави і права зарубіжних країн : навчальний посібник. Вид. 6-те, доп. Київ : Атака, 2009. 624 с.

18.Марущак М. Й. Історія дипломатії XX ст. : курс лекцій. Львів, 2003. 303 с.

19. Мішина Є. А. Всесвітня історія: Епоха становлення сучасної цивілізації (кінець XV - початок XX ст.). Київ, 1994. 456 с.
20. Романець Д. Заслання на острів Святої Єлени: таємниця смерті Наполеона. *Україна молода*. 1995. 13 жовтня. С. 12.
21. Ротшильд Дж. Східно-Центральна Європа між двома світовими війнами: пер. з англ. Київ : Мегатайп, 2001. 495 с.
22. Сотниченко В. Англія в XVI ст. *Історія в школі*. 2003. №9. С. 34–38.
23. Сотниченко В. Англія в другій половині XVII-XVIII ст. *Історія в школі*. 2003. №10. С. 29–32.
24. Старосольський Ю. Джордж Вашингтон – Батько своєї країни. *Історичний календар 2002 р.* К., 2002. С. 114–120.
25. Сюдюков І. Отто фон Бісмарк «канцлер заліза і крові». *День*. 2001. № 349. С. 5.
26. Тейлор А. Дж. П. Габсбургська монархія. 1809-1918. Історія Австрійської імперії та Австро-Угорщини: пер. з англ. Львів : ВНТЛ-Класика, 2002. 268 с.
27. Цьолнер Е. Історія Австрії: пер. з нім. Львів : Літопис, 2001. 712 с.
28. Що таке Просвітництво? *Тема*. 2001. № 3. С. 2–5.

9. Інформаційні (інтернет) ресурси

29. Наукова бібліотека НУВГП – м. Рівне, вул. Олексі Новака, 75. URL: <http://lib.nuwm.edu.ua/>
30. Обласна наукова бібліотека – м. Рівне, майдан Короленка, 6. URL: <http://lib.rv.ua>
31. Освіта.UA: Освіта в Україні та за кордоном. URL: <http://ua/>

- 32.Вища освіта. URL:
http://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/
- 33.Інститут археології Національної Академії наук України.
URL: <http://www.iananu.kiev.ua/>
- 34.Обласна наукова бібліотека (м. Рівне, майдан
Короленка,6 .URL: <http://www.libr.rv.ua/>